

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Komorni cikel 2024/2025

5. abonmajski koncert

13. maj 2025 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

KLAVIRSKI DUO GORIŠEK LAZAR HEROES

Spored

Philip Glass (1937) (prir. M. Lazar)

Simfonija št. 4, »Heroes« za dva klavirja

- I. »Heroes«
- II. Abdulmajid
- III. Sense of Doubt
- IV. Sons of the Silent Age
- V. Neuköln
- VI. V2 Schneider

Milko Lazar (1965)

David iz glasbe za balet *Faust*, priredba za dva klavirja

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja je v vseh večjih svetovnih glasbenih središčih prišlo do ohlaiditve tako najradikalnejšega modernizma kot tudi glasbe, ki temelji na naključjih. Razrušeni tradicionalni glasbeni stavek je odprl vrata novim možnostim in tako se je začelo obdobje postserializma, v katerem so stare napetosti med konsonancami in disonancami nadomestile fizikalne lastnosti zvoka, kot so jakost, gostota, register in druge. V tem ozračju se je v glasbi pojavil pojem, sposoben iz likovne umetnosti, s katerim se je začelo označevati tisti slog skladanja, ki temelji na namernem poenostavljanju ritmičnih struktur, melodije in harmonije. Glasbeni minimalizem je bil sprva tesno povezan z minimalistično likovno umetnostjo, ki je v mnogih vidikih sama izražala iz modernizma, sčasoma pa je prerasel to odvisnost in postal ena največjih protiuteži glasbenemu modernizmu, ki sta ga predstavljala tako nedoločnost Johna Cagea kot totalni serializem Pierra Bouleza in Karlheinz Stockhausna. Minimalizem je postal v Združenih državah Amerike zelo popularen v osemdesetih in devetdesetih letih 20. stoletja. In takrat so tudi številni evropski skladatelji, denimo Henryk Górecki, Arvo Pärt in John Tavener, pridobili mednarodni ugled z bolj odkrito duhovnim pristopom, ki so ga poimenovali sakralni minimalizem.

Zanimivo je, da so se vsi veliki ameriški glasbeni minimalisti rodili v obdobju osemnajstih mesecev med letoma 1935 in 1937. Pionirsko četverico tvorijo La Monte Young, Terry Riley, Steve Reich in **Philip Glass** (1937). Slednji je odraščal ob poslušanju glasbe v očetovi trgovini s ploščami, svojo glasbeno pot pa je začel z učenjem igranja na violino in flavto. Študiju na Juilliard

School v New Yorku je sledilo mentorstvo slavne Nadie Boulanger v Parizu in nato potovanje v Indijo. Glass je v šestdesetih in sedemdesetih letih prejšnjega stoletja dozorel kot skladatelj v okviru svoje zasedbe Philip Glass Ensemble in s kompozicijami, kot so *Two Pages*, *Music in Contrary Motion*, *Music in Fifths*, *Music in Similar Motion*, *Music in Eight Parts*, *Music for Voices*, *Music with Changing Parts* in *Music in Twelve Parts*. Predstavniki ameriškega minimalizma so za svojo različico tega sloga izhajali iz različnih izhodišč (Young je izhajal iz šole Johna Cagea, Reich se je posvečal predvsem minimalnim faznim premikom, razpršenim v daljše časovne razpone, Riley je pripadal kalifornijski subkulturi, ki je črpala iz jazza in rocka) in Glass se je odločil za prav posebne poudarke. Za njegovo glasbo sta značilni repeticija in redukcija z izpostavljanjem melodične linije in celo tradicionalnih harmonskih odnosov, kar je nedvomno prispevalo k njegovi priljubljenosti med širšim občinstvom.

Glass je dokaj podobno tehtno vplival na najrazličnejše kroge, od krogov klasične in filmske glasbe do rocka in popa. Zanimiv primer mešanja slogov in recipročnosti je *Simfonija št. 1, »Low«* (1992), ki jo je napisal po glasbi Davida Bowieja in Briana Ena, dveh zgodnjih oboževalcev, ki sta petnajst let prej Glassa omenjala kot primarni vir navdiha za istoimensko ploščo. *Low* je Bowiejev enajsti studijski album in prvi iz t. i. berlinske trilogije, v sklopu katere je sodeloval z Enom in producentom Tonyjem Viscontijem. Temu je sledil kulturni album *»Heroes«* (narekovaji so po besedah Bowieja del naslova), h kateremu je močno prispeval tudi inventivni kitarist Robert Fripp iz progresivne zasedbe King Crimson. Glass je na podlagi večjega dela plošče leta 1996 napisal ***Simfonijo št. 4, »Heroes«***, da bi

to glasbo »ponovno predstavil novim poslušalcem«. Delo ima šest stavkov, ki temeljijo na motivih skladb *»Heroes«*, *Abdulmajid* (originalno neizdana, bonus skladba), *Sense of Doubt*, *Sons of the Silent Age*, *Neuköln* in *V2 Schneider*, ter dramatični lok, ki bi bil čisto primeren za plesno predstavo. Glasovo delo je bilo namreč primarno napisano za istoimenski balet ameriške koreografinje Twyle Tharp. Glasbeno gre za značilno skladateljevo redukcijo materiala s poudarkom na melodiji, ki se razvija nad morjem neprekinjenih razloženih akordov, formalno pa kljub oznaki in predvsem zaradi manka tradicionalnega simfoničnega izpeljevanja morda nekoliko bolj deluje kot suita. Delo bo zazvenelo v ekskluzivni priredbi za dva klavirja Milka Lazarja.

Milko Lazar (1965) se je rodil v Mariboru in je multiinstrumentalist, ki je po končani srednji glasbeni šoli študiral jazz, klasični klavir in saksofon na Visoki šoli za glasbo in upodabljajočo umetnost v avstrijskem Gradcu, čembalo in baročno glasbo pa na Kraljevem konservatoriju v Haagu na Nizozemskem. Kot skladatelj vedno išče nove kompozicijske možnosti in v svoji unikatni in karakteristično eterični glasbeni govorici ustvarja za najrazličnejše zasedbe. V njegovem ustvarjalnem opusu najdemo simfonično glasbo, opere, komorna in vokalna dela, orkestrske jazzovske kompozicije ter simfonično in komorno baletno glasbo. Redno komponira za orkester Simfonike RTV Slovenija in Orkester Slovenske filharmonije ter za svetovne orkestre, kot so Orkester Züriške filharmonije, Augsburgski filharmoniki, Državni orkester iz Stuttgarta, Gewandhaus orkester Leipzig in Simfonični orkester iz Basla. Poleg tega pogosto piše glasbo za gledališče, film in druge raznolike multimedijske projekte. Njegove skladbe so interpretirali tako številni vrhunski dirigenti kot tudi mnogi uveljavljeni domači in

tuji ansambli na prestižnih lokacijah po vsem svetu.

V zadnjih petnajstih letih pogosto uspešno sodeluje s svetovno uveljavljenim koreografom Edwardom Clugom, s katerim sta ustvarila številne baletne predstave. Leta 2018 sta v Zürichu predstavila celovečerno delo **Faust**, ki ga je izvedel Orkester Züriške filharmonije skupaj s tamkajšnjim baletnim ansamblom, slovensko premiero in več ponovitev v SNG Maribor pa je balet doživel leta 2023. V njem najdemo bohotno orkestrsko glasbo, ambientalne zvoke, ptičje petje in popevke. Prvi del baleta se zaključí s stavkom **David**, ki ga je Lazar priredil za dva klavirja. David se v Goethejevem *Faustu* konkretno ne pojavi, ven-

dar sta ga Clug in Lazar namenoma vstavila v zgodbo kot namišljeni lik. Goethe se je namreč na svojem potovanju po Italiji ustavil v Firencah, kjer stoji Michelangelov kip Davida, ki je zagotovo naredil močan vtis nanj. Umetnika sta si domišljala, da je David celo vplival na Goethejevo pisanje *Fausta*. V njuni interpretaciji tragedije je David lahko marsikaj, od razsodnika ali pogajalca med Faustom in Mefistom do najrazličnejših možnih domišljjskih predstav, v okviru današnjega koncerta pa je lahko tudi eden od herojev iz Glassove simfonije ali kar sam Bowie.

Jan Prepadnik

MILKO LAZAR

Milko Lazar se poleg skladateljevanja intenzivno ukvarja tudi z izvajanjem glasbe. Petnajst let je redno deloval v Big Bandu RTV Slovenija, in to ne samo kot dirigent in komponist, ampak tudi kot prvi alt saksofonist in solist. V svojem jazzovskem obdobju (1984–2004) je s svojimi zasedbami Quatebriga, Štefbet Rifi in Milko Lazar Quartet nastopil na mnogih znanih festivalih (v Perugii, Leverkusnu, Vroclavu, Ljubljani, Hannoveru, Altdorfu) in sodeloval s številnimi svetovno uveljavljenimi jazzovskimi glasbeniki, kot so Maria Schneider, Herb Pomeroy, Peter Herbolzheimer, Mathias Rugg in drugi. Posnel je več kot šestdeset albumov z različnimi ansambli ter več kot trideset avtorskih zgoščenk in plošč. Kot poustvarjalec redno sodeluje zlasti s tolkalcem Zlatkom Kaučičem, ruskim violinistom Vasilijem Meljnikovom, flavtistom Matejem Grahkom in akordeonistom Luko Juhartom, s katerimi izvaja pretežno lastne kompozicije.

Leta 2004 je s pianistom Bojanom Goriškom ustanovil **Klavirski duo Gorišek Lazar**, v okviru katerega prav tako izvaja predvsem svojo avtorsko glasbo za dva klavirja. Poleg tega njun repertoar obsega dela Mauricea Ravela, Erika Satieja in Philipa Glassa. Skupaj sta nastopala po celotni Sloveniji in večkrat gostovala v Združenih državah Amerike, Nemčiji, na Švedskem, Madžarskem in v Avstriji.

BOJAN GORIŠEK

Bojan Gorišek je pianist in pedagog, ki je diplomiral na Akademiji za glasbo v Ljubljani in končal študij pri Herbertu Hencku v Kölnu v Nemčiji. Sodeloval je z vrsto različnih uveljavljenih dirigentov, skladateljev in izvajalcev, med katerimi so Luciano Berio, Vinko Globokar, Henri Dutilleux, George Crumb, Jane Manning, Irena Grafenauer, John-Edward

Kelly, David Harman, Walter Proost, Zagrebški kvartet saksofonov, Les Percussions de Strasbourg in drugi. Nastopil je v nekaterih najprestižnejših koncertnih dvoranah in na raznovrstnih lokacijah po svetu (npr. Dvorana glasbenega združenja v Avstriji, Dvorana Vatroslava Lisinskega na Hrvaškem, cerkev Tiergarten v Nemčiji, Cité Internationale des Arts, Komična opera in Musicora v Franciji, dvorani Merkin in Steinway ter Kennedy Center v Združenih državah Amerike, Pekinška koncertna dvorana na Kitajskem, Dvorana Henryja Wooda v Združenem kraljestvu itd.). Med njegove največje

snemalne uspehe spada celotni klavirski opus Satieja na desetih zgoščenkah, celotni opus Georgea Crumba za klavir ter dva klavirja na štirih zgoščenkah, *Concord Sonata* Charlesa Ivesa in več del Glassa za solo klavir (vse klavirske etude). V zadnjem obdobju je požel veliko pohval predvsem za interpretacije Glassa in Pärta. Leta 1986 je prejel nagrado zlata ptica, leta 2006 nagrado Prešernovega sklada in leta 2019 Župančičevo nagrado za izjemne stvaritve na področju umetnosti in kulture. Od leta 2007 je profesor za komorno igro na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

Milko Lazar, Bojan Goršek

Napovedujemo in vabimo

SIMFONIČNI ORKESTER RTV SLOVENIJA

DAVORIN MORI, dirigent
ROK ZALETEL ČERNOŠ, violina

21. maj 2025 ob 19.30
Dvorana Union, Maribor

5. koncert Orkestrskega cikla in za izven

Sporod: Otto Nicolai, Felix Mendelssohn-Bartholdy,
Peter Iljič Čajkovski

Simfonični orkester RTV Slovenija
foto: Janez Kolar

sezona 25|26

Vpis v abonmaje
Orkestrskega in Komornega cikla
v mesecu maju.

80 LET KONCERTNA
POSLOVALNICA

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro ter uro pred prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si

🌐 www.nd-mb.si

 **Radio
Maribor**

**VEČER
RADIO CITY**

Naklada: 200 izvodov, brezplačen izvod.